

NIECZŁOWIECZY (12) ai

W pisowni rozłącznej (11), w łącznej (1).

Oba e oraz o jasne.

sg m I nieczłowieczym (1). ◇ f N nieczłowieczą (8). ◇ G nieczłowiecz(e)j (1). ◇ pl N subst nieczłowiecze (1). ◇ I f nieczłowiecz(e)mi (1).

Sł stp brak, Cn s.v. *nieludzki*, *Linde brak*.

1. *Niegodny człowieka, nieludzki, niezgodny z jego naturą i psychiką, okrutny; inhumanus* Cn (2) :
Abowiem to ielt nieczłowiecza frogółc przeflądować te⁸⁰ kto nic niewinien *RejPs* 86v; *OrzJan* 22.

2. *Niepodobny do człowieka (o jego wyglądzie zewnętrznym w sensie negatywnym i pozytywnym)* (3) :
[O *Merkutyjuszu*] Skrzydełká ma v głowy/ łtrzałkę w ręku nośi/ A gwiazdá mu v głowy promienie roznośi. Twarz iáfna nie człowiecza/ tákże y poftáwá *RejWiz* 142v; Brodá to nie człowiecza: cóś ná kozlá więcéy *Pózlá KochBr* 150; [u *Turka*] włos v wáfá by fzczeć náwtykána: wltá nie człowiecze/ gniewliwé/ włzeteczné/ y bárzo głupié *OrzJan* 19.

3. *Nieвозмоny dla człowieka* (1) :

N sg f w funkcji orzecznika (1): O to by bogá prośić/ żeby człowiek Co námniej fzczeńcia przeciwnego doznał: Bo żeby zgołá nic/ to nie człowiecza. *KochOdpr* B2v.

4. *Nadprzyrodzony* (6) : przyfzedł do miáfłá *Edylfy*/ gdzie był obras Páná náznego *Iezu Kryftá* nie człowieczemi rękómá wczyniony. *HistRzym* 123v.

Wyrażenie: »moc nieczłowiecza« (1): Zadna rzecz gniewu tego hámowác nie może/ Chybá moc nie człowiecza/ y śmiertelne łóże. *Prot* A3v.

a. *Boski* (4) : A on [*Symeon*] dothknion Duchem s. weyrzawfzy w oczy onemu dzieciátku/ iż byłá w nim nie człowiecza y ípráwá y poftáwá. *RejPos* 55, 234v.

Wyrażenia: »nieczłowieczy kstał« (1): iż oni złościwi ludzie/ kthorzy nie wierzyli [...] onym znákóm/ ktore nie człowieczym kftáłtem íspráwowáfó ono fwięte Bołtwo iego człowieczeńftwem zákryte: [...] iuz byli niegodni widzyeć onego fwięthego á wwielbionego ciáfá iego. *RejPos* 113v.

»nieczłowiecza możność« (1): Ktore [*oczy apostołów*] fie nie tylko przypátrzyły iż widziáfły [...] ony nie człowieczey możności dziwy iego. *RejPos* 208v.

Synonimy: 1. *nieludzki*; 4.a. *boski*, *boży*.

Cf **CZŁOWIECZY, NIECZŁOWIECZEŃSKI, NIELUDZKI**